

**ВЕЩИ В ПРИРОДНО СЪСТОЯНИЕ:
СОБСТВЕНОСТ И ОТГОВОРНОСТ
ЗА ВРЕДИ**

в контекста на чл. 50 ЗЗД

•

Рецензенти:

проф. дфн Стилиян Йотов

проф. дон Георги Пенчев

доц. д-р Мирослав Димитров

© Стоян Ставру, *автор*

© Стоян Ставру, *структура и оформление*

© Стоян Кораков, *художник на корицата*

© Адриана Ставру, *автор на рисунките*

© Сиела Норма АД

София • 2020

ISBN: 978-954-28-3097-9

ВРЕЩМ

В ПРИРОДНО СЪСТОЯНИЕ:

содственост и отговорност за вреди

С.С.
тт
о а
я в
н р
у

Схеми и таблици	8•8
Списък със съкращения	9•10
Предисловие	13•15
Въведение	17•41
<i>Ключови думи:</i> вещи в природно състояние; публична собственост; обвързана частна собственост; активни/пасивни вещи; дължима грижа; непреодолима сила; вина.	
1. Теза (предварително обобщение)	19•34
2. Фокус и ход на изложението	35•37
3. Основни въпроси в изследването	38•41
I. Вреди от вещи	43•79
<i>Ключови думи:</i> съдебна практика, вещ, субстантивна проява, безвиновна отговорност; надзор; вещ, предмет; енергия, животно, къща, дърво, заявителни искове, иск за страх от вреди, скала, стока; култивиране.	
4. Вреди, произлезли от вещи	45•50
5. „Вредоносни“ вещи по ЗЗД	51•55
6. Видове вещи и вина по ЗЗД (отм.)	56•70
7. Отговорност <i>ab rem</i>	71•78
II. Непреодолима сила	79•122
<i>Ключови думи:</i> бедствие (природно и гражданско); непреодолима сила; авария; непредотвратими и извънредни обстоятелства; дължима грижа.	
8. Бедствие	81•85

9. Непреодолима сила	86 • 95
10. Дължимата грижа	96 • 99
11. Непреодолимата сила в договорното и в деликтното право	100 • 106
12. Съдебната практика	107 • 110
13. Правната доктрина	111 • 122
III. Конкретно природно събитие	123 • 142
<i>Ключови думи:</i> бедствие (природно); геоложка опасност; гравитационни процеси; срутище; природни явления; опазване на природата.	
14. Срутище	125 • 127
15. Поставяне на конкретните въпроси	128 • 130
16. Природни явления извън вещта	131 • 132
17. Дължимата грижа и опазване на природата	133 • 136
18. Междинни изводи по конкретните въпроси	137 • 141
IV. Вещи в природно състояние	143 • 192
<i>Ключови думи:</i> защитени зони; защитени територии; природни забележителности, защитени местности, резервати, поддържани резервати, природни резервати, природни паркове, национални паркове, паркове с национално значение; околна среда; дива флора, фауна и микота; дивеч; течаша вода и въздух; паметници на културата; вещи „в ротация“; деиндивидуализация на природните компоненти; селскостопански животни; животни компаньони; безстопанствени (изоставени) животни.	
19. Биологично разнообразие	146 • 147
20. Нежива природа	148 • 160

21. Жива природа	161•179
22. Отговорност за вреди от вещи в природно състояние	180•191
V. Собственост и риск	193•206

Ключови думи: собственост; риск; ЗЗД (отм.); домашни животни, диви животни и животни, живеещи на свобода; конкретна предвидимост и предотвратимост; извънредността като необичайност.

23. Комуто ползите, нему и вредите	195•198
24. Исторически преглед: ЗЗД (отм.)	199•202
25. Природата в нейния „чист“ вид	203•206
VI. Крайни изводи	207•207

Ключови думи: граница и природа; човешко тяло и защита; меват: „мъртви земи“ и „планини без господари“; метруке и ракабе; Джон Лок и Йохан Фихте; „офанзивна“ собственост, „дефанзивна“ собственост; доверителна собственост, полезна собственост, формална собственост, „празна“ собственост; пост-собственост; грижа, управление и съхранение; подземни богатства; крайбрежна ивица; републикански пътища; експлоатация; туристически пътеки; икономическа (екологическа) употреба; застраховане; трансформация „обект – субект“.

26. От човешкото тяло до крайбрежната плажна ивица	209•253
27. Екопътеки отвъд правото	254•260
28. Отговорност на границата на възможното	261•272
Заклучение	273•286

Ключови думи: вина и причина; благоразумие; висша сила (божествено); интелигентни вещи; самоуправляващи се автомобили; правосубектност; електронно лице; тайният живот на дърветата.

Послеслов	287 • 289
Списък на цитираните съдебни решения	290 • 291
Използвана литература	292 • 304
Вещи в природном состоянии: собственность и ответственность за ущерб (Резюме)	305 • 306
Содержание	307 • 310
Properties in their natural state: Ownership and liability for damages (Summary)	311 • 312
Table of contents	313 • 316

СХЕМИ И ТАБЛИЦИ

Схема № 1 „Собственост: публично и частно право“	237
Схема № 2 „Еманципация на природата: обект – субект“	271
Таблица № 1 „Собственост – структура и вариации“	243
Таблица № 2 „Вина – риск – грижа – собственост“	265